

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

"ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΑ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ"

Μάικλ, 14 Φεβρουάριου 1934, Πολύπορτα επί ακτοδρόμης επί Κόλπος (στο Λαϊκό Μουσείο), η Μαριάννα και Βασίλειος στην αριστερά είναι τα παιδιά του Μάικλ.

Ομάδα εργασίας

- Τμήμα Β3 4^ο ΓΕΛ ΚΕΡΚΥΡΑΣ
- Σχολ. Έτος 2012-2013

- Συντονίστρια καθηγήτρια:

- *Σουζάνα Χειρδάρη, φιλόλογος.*

Α μέρος

- ▣ *Η ζωή πριν τη μεγάλη ανατροπή*

- Ο 20^{ος} αιώνας υπήρξε καμπή για την ιστορία της ανθρωπότητας, αφού τότε σημειώνονται δύο από τους μεγαλύτερους πολέμους, ο Α' και Β' Παγκόσμιος Πόλεμος. Το διάστημα ανάμεσα τους είναι γνωστό και ως *Μεσοπόλεμος* και αναδείχθηκε κρίσιμο για την τοπική μεσογειακή ιστορία.

- ▣ Με αφορμή το φόνο του Φραγκίσκου Φερδινάνδου στο Σεράγεβο στις 28 Ιουνίου του 1914 άρχισαν να σχηματίζονται δυο αντίθετες συμμαχίες:
- ▣ η Αγγλία είχε σχηματίσει την Εγκάρδια Συνεννόηση (Αντάντ) με τη Γαλλία και τη Ρωσία.
- ▣ Και η Γερμανία με την Ιταλία και την Αυστρία αποτέλεσαν την Τριπλή Συμμαχία.

Με αλυσιδωτές κηρύξεις πολέμων η μια μετά την άλλη Δύναμη τάχθηκαν στον πόλεμο που μας οδήγησε στον πρώτο Παγκόσμιο.

Μετά το τέλος του πολέμου

- ▣ Συντάσσονται αποφάσεις με σκοπό την ομαλότερη αποκατάσταση των πραγμάτων κυρίως πολιτικών και χωροταξικών.

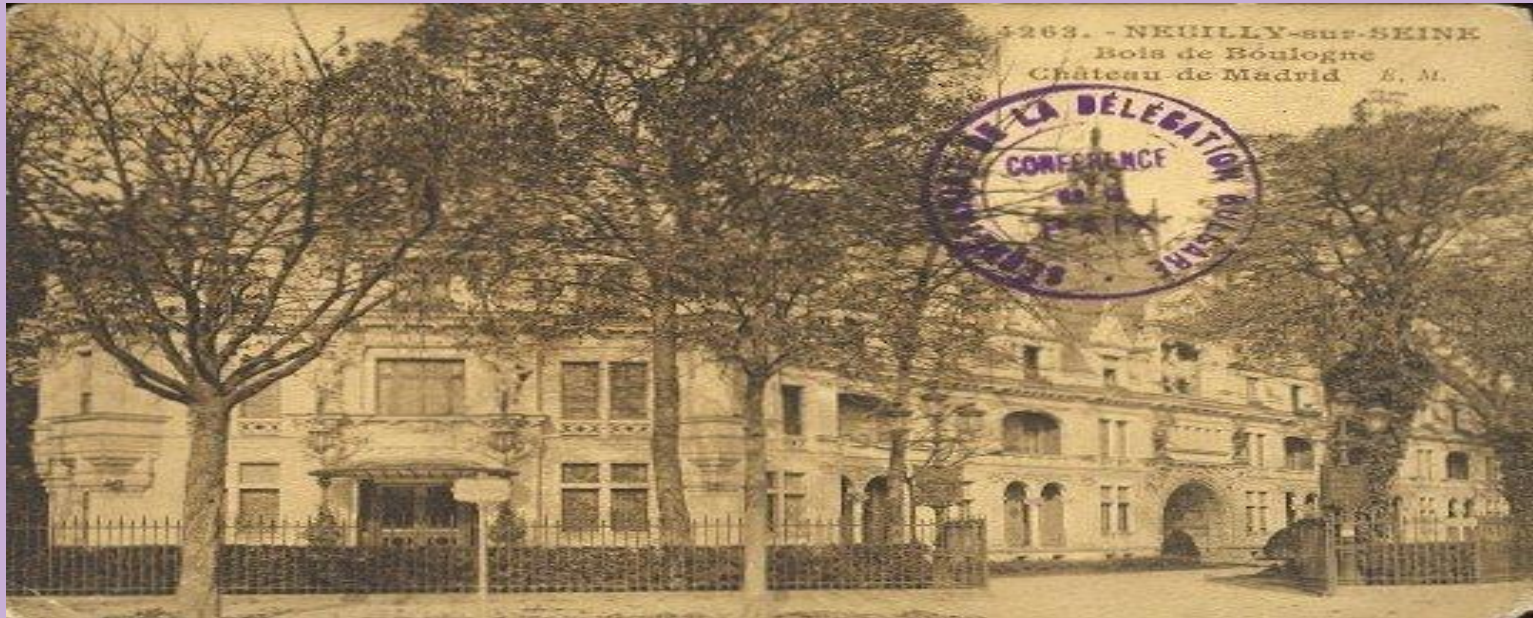
Η συνθήκη των Βερσαλλιών (28 Ιουνίου 1919)

- επέφερε την ειρήνη ανάμεσα στην Οθωμανική αυτοκρατορία και τις Συμμαχικές Δυνάμεις μετά το τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου.

Η συνθήκη του Νειγύ (Νοέμβριος 1919)

- η Βουλγαρία παραχωρεί στην Ελλάδα την Ανατολική Μακεδονία και την Δυτική Θράκη

Η συνθήκη των Σεβρών

- Υπεγράφη στις 28 Ιουλίου 1920 στην πόλη Σεβρ της Γαλλίας, μεταξύ Ελλάδας και Οθωμανικής αυτοκρατορίας . Η Ελλάδα των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών ήταν πραγματικότητα και ο Βενιζέλος ο αναμφισβήτητος θριαμβευτής.
- Στην Ελλάδα δόθηκε δικαίωμα απόβασης του ελληνικού στρατού στην περιοχή της Σμύρνης

Η ζωή στη Σμύρνη πριν την καταστροφή

Η πληθυσμιακή σύνθεση

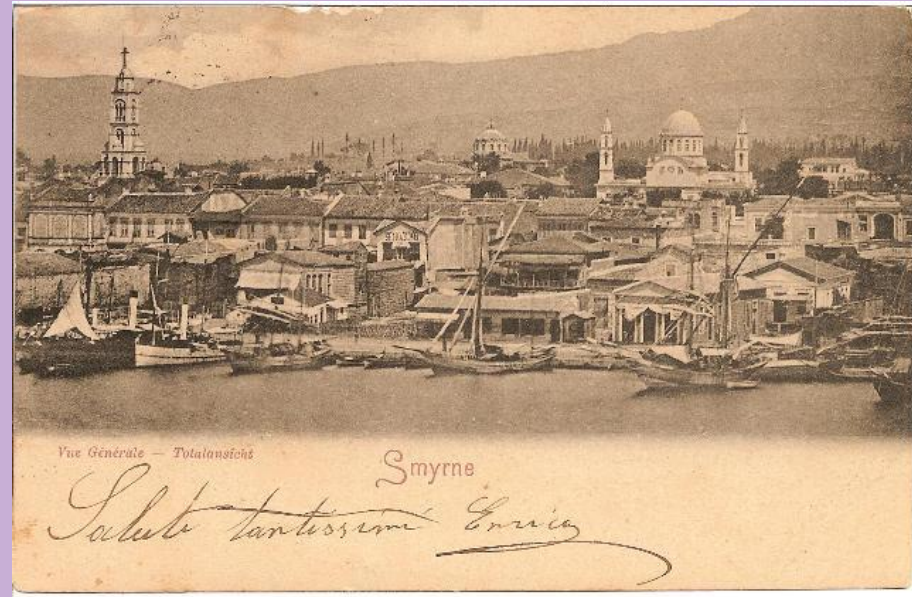
Η πλούσια πληθυσμιακή σύνθεση αποτελεί το βασικό χαρακτηριστικό της Σμύρνης του **19ου αιώνα**. Κατά τις αρχές του αιώνα, αριθμούσε, εκτός από τον τουρκικό πληθυσμό, γύρω στις 120.000 εκ των οποίων οι Έλληνες αποτελούσαν περίπου το ένα τρίτο.

Οι Έλληνες της Σμύρνης

- ▣ Η κοινωνική, πολιτιστική και γλωσσική κυριαρχία των Ελλήνων στη Σμύρνη ήταν απόλυτη. Γλώσσα του εμπορίου και γενικά των συναλλαγών ήταν η ελληνική.
- ▣ Στα χρόνια της Τουρκοκρατίας, ολόκληρη η περιοχή γνώρισε μια εκρηκτική ανάπτυξη των εμπορικών συναλλαγών. Οι μικρασιάτες Έλληνες αναδείχτηκαν σε σπουδαίους εμπόρους, άλλοι είχαν βιοτεχνίες, άλλοι ασχολήθηκαν με τραπεζικές δραστηριότητες και πολλοί απέκτησαν τεράστιες περιουσίες.

- Λίγο πριν από την καταστροφή της οι Έλληνες ήταν 165.000, ενώ οι Τούρκοι μόνο 65.000. Ολόκληρη η πνευματική και κοινωνική ζωή της Σμύρνης βρισκόταν στα χέρια των Ελλήνων, που είχαν ιδρύσει περίφημες σχολές, μεγάλα φιλανθρωπικά ιδρύματα, νοσοκομεία, ορφανοτροφεία, ναούς κλπ.

- Στη Σμύρνη υπήρχαν πολλοί Έλληνες που ασχολούνταν με το εμπόριο μεταξίου και υφασμάτων. Ορισμένοι απ' αυτούς κατέλαβαν σημαντικές θέσεις για τη λειτουργία της πόλης, όπως διερμηνείς και συλλέκτες των φόρων από τους μη μουσουλμάνους Οθωμανούς υπηκόους.

Ένα μικρότερο τμήμα του εμπορίου διεξαγόταν από Αρμένιους, Εβραίους και μουσουλμάνους

Παράλληλα οι Έλληνες αποτελούσαν το μεγαλύτερο ποσοστό των ελεύθερων επαγγελματιών (γιατροί, δικηγόροι).

Το μουσουλμανικό ποσοστό του πληθυσμού υπερτερούσε στον αγροτικό τομέα ως γαιοκτήμονες και καλλιεργητές διαθέτοντας τα αγροτικά προϊόντα τους στη γενικότερη εσωτερική αγορά.

Η Σμύρνη του 20^{ου} αιώνα

Η Σμύρνη κατά τις αρχές του 20ου αιώνα αποτελούσε, επίσης το μεγαλύτερο **βιομηχανικό κέντρο** της περιοχής μετά την Κωνσταντινούπολη με κύριους τομείς ανάπτυξης την **ταπητουργία**, την **παραγωγή και επεξεργασία ειδών διατροφής**, τη **νηματοουργία** και την **υφαντουργία**.

Ατμόμυλοι, σαπυνοποιεία, πυρηνελαιουργεία, βυρσοδεψεία, οينوπνευματοποιεία, μηχανουργεία, εργοστάσια παραγωγής λουκουμιών και κουφέτων, εργοστάσια κατασκευής κιβωτίων σταφίδας και άλλες παρόμοιες μορφές εργοστασιακής και εργαστηριακής παραγωγής γνώρισαν γρήγορη ανάπτυξη και διάδοση

Waiting for the train. From Harlan's book: The Night of Sam. All these of military age were sent away from their homes and children and left with no money for transportation to the interior.

Κοινωνική διαστρωμάτωση

- Η ολοένα και μεγαλύτερη οικονομική και κοινωνική διαφοροποίηση στο εσωτερικό καθεμίας από τις εθνοθηρησκευτικές κοινότητες οδήγησε σε μια γενική αστική συσσωμάτωση. Η «νέα αστική τάξη» είναι μία πολυεθνική αστική τάξη.

- ▣ Κατά κανόνα η οικονομική ανάπτυξη συνοδεύεται και από μια αναγέννηση στην παιδεία. Ο νέος πλούτος ωθεί στην ίδρυση νέων σχολών και σχολείων, νέων κτηριακών εγκαταστάσεων και εξοπλισμού, με τους εμπόρους να αποτελούν, μαζί με την εκκλησία, τους κύριους χορηγούς της εκπαίδευσης.

- Η Σμύρνη είχε γνωρίσει μεγάλες περιόδους ειρήνης και ακμής, αρχόντισσα αληθινή και κοσμούπολις· η άνθηση ήταν πνευματική, οικονομική, κοινωνική, θρησκευτική, καλλιτεχνική, επιστημονική, ακόμα και αθλητική, αφού αθλητικά σωματεία όπως ο «Απόλλων» και κυρίως ο «Πανιώνιος» ιδρύθηκαν πριν καν ιδρυθούν αντίστοιχα στην Ελλάδα, ενώ αναγέρθηκαν στάδια μεγαλοπρεπέστατα, όπως εκείνο του λόφου της Σμύρνης αλλά και στις Σάρδεις, τη Μαγνησία για να μη θυμίσουμε το στάδιο της Λαοδικείας χωρητικότητας 100 χιλιάδων θεατών!

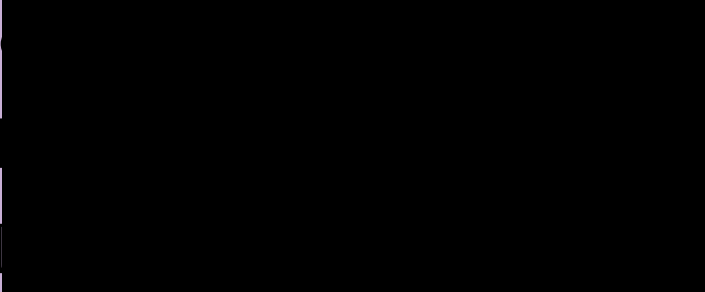
Ελληνική κοινότητα και η ελληνική εκδοτική δραστηριότητα

- ▣ Παρόλα αυτά η ελληνική κοινότητα πρωτοστατεί. Απόδειξη της γενικότερης πνευματικής αναγέννησης που συντελούνταν στη Σμύρνη αποτελεί επίσης και η σημαντική ανάπτυξη του Τύπου. Στις αρχές του 20ου αιώνα η πόλη αριθμεί 35 τυπογραφεία με την ελληνική εκδοτική δραστηριότητα να παρουσιάζει εξαιρετική ανάπτυξη με εκδόσεις εφημερίδων, περιοδικών και έργων της δυτικής γραμματείας.

▣ Οι Έλληνες της Μ. Ασίας

Απόσπασμα απ
ΠΑΝΟΡΑΜΑ Τ
(παραγωγή ΕΡΤ 1984)

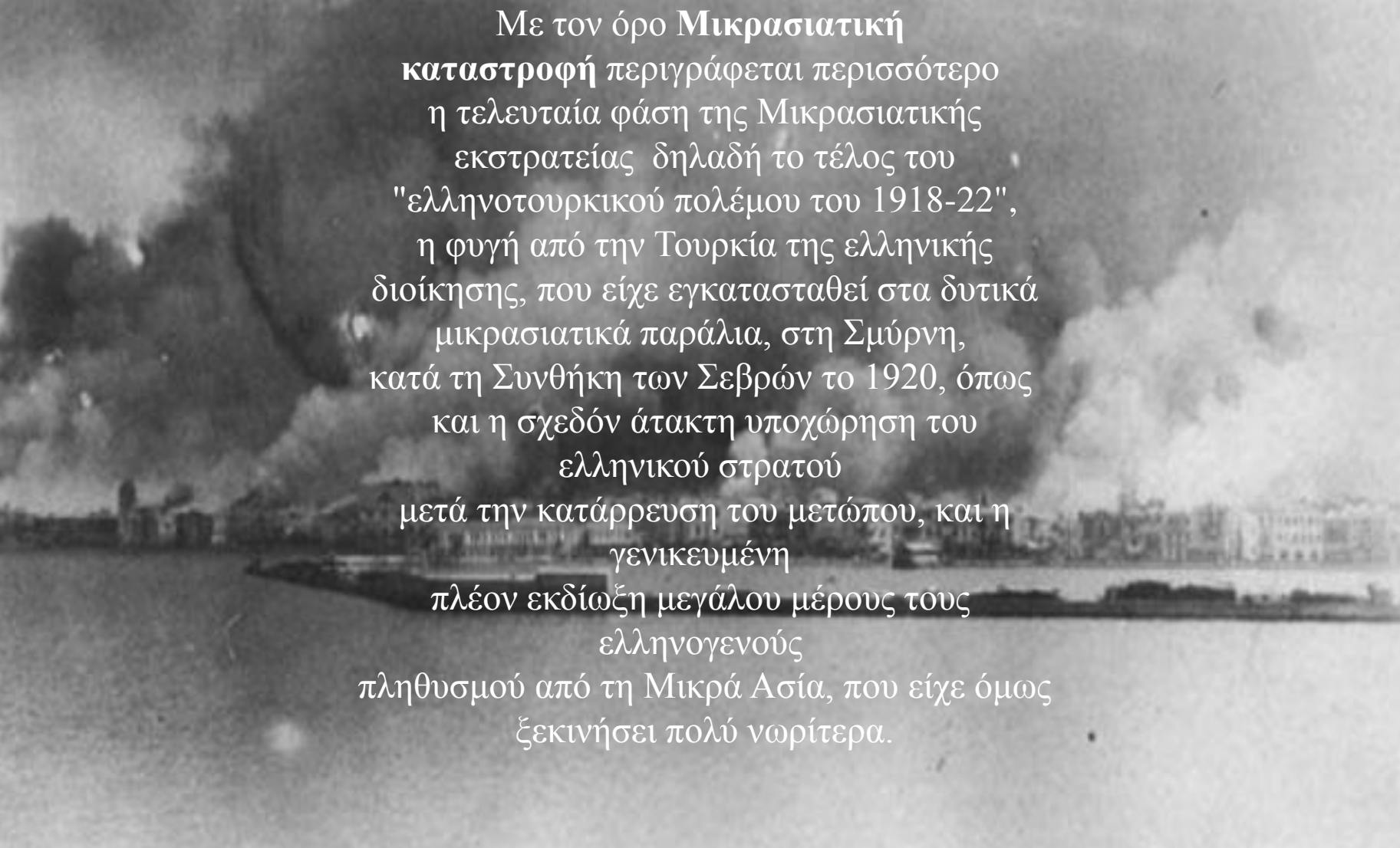
- Μετά την πολιτική ήττα του Ελευθέριου Βενιζέλου το Νοέμβριο του 1920, ο οποίος ήταν δημοφιλής στο εξωτερικό, και την επάνοδο του βασιλιά Κωνσταντίνου, η υποστήριξη στην Ελλάδα μειώθηκε.
- Η Αγγλία το 1921 αποφάσισε να υποχωρήσει στις απαιτήσεις των άλλων συμμάχων, ομολογώντας ότι η Συνθήκη των Σεβρών δεν επρόκειτο να ισχύσει επί μακρόν.

Ο αφανισμός των Ελλήνων από τη Σμύρνη

▣ Αυτή η οικονομική, κοινωνική και πνευματική ανάπτυξη που άνθισε στη Σμύρνη παρουσία διάφορων λαών με κυρίαρχο τον ελληνικό δυσανασχέτησε την τουρκική κυβέρνηση η οποία επεδίωκε τον σταδιακό αφανισμό του ελληνικού στίγματος στην μικρασιατική περιφέρεια. Τον Σεπτέμβριο του 1922, η ελληνική παρουσία στη Σμύρνη έσβησε βίαια από τις φλόγες της φωτιάς που απλώθηκαν σε ολόκληρη την πόλη. Όσοι από τους Έλληνες γλίτωσαν την τουρκική οργή πήραν το δρόμο της προσφυγιάς.

Μικρασιατική καταστροφή

Με τον όρο **Μικρασιατική καταστροφή** περιγράφεται περισσότερο η τελευταία φάση της Μικρασιατικής εκστρατείας δηλαδή το τέλος του "ελληνοτουρκικού πολέμου του 1918-22", η φυγή από την Τουρκία της ελληνικής διοίκησης, που είχε εγκατασταθεί στα δυτικά μικρασιατικά παράλια, στη Σμύρνη, κατά τη Συνθήκη των Σεβρών το 1920, όπως και η σχεδόν άτακτη υποχώρηση του ελληνικού στρατού μετά την κατάρρευση του μετώπου, και η γενικευμένη πλέον εκδίωξη μεγάλου μέρους τους ελληνογενούς πληθυσμού από τη Μικρά Ασία, που είχε όμως ξεκινήσει πολύ νωρίτερα.

Η τουρκική αντεπίθεση

Από τον Σεπτέμβριο του 1921 ο κύριος όγκος των δυνάμεων του Ελληνικού στρατού είχε συγκεντρωθεί στο Αφιόν Καραχισάρ.. Ο τουρκικός στρατός είχε φροντίσει να εφοδιαστεί με καινούρια ανεπτυγμένα πυροβόλα, τα οποία τελικά έκριναν την έκβαση της μάχης.

Ο Ελληνικός στρατός, ταλαιπωρημένος από τις μάχες, ήταν δυσκίνητος και ανοργάνωτος. Ο πολεμικός εξοπλισμός ήταν αρχαϊκός ενώ η τροφοδοσία των ενόπλων δυνάμεων δυσλειτουργούσε. Το σοβαρότερο λάθος όμως ήταν η, πραγματικά εγκληματική, άγνοια της ποιότητας των αντιπάλων.

Στις αρχές περίπου του Αυγούστου ο τουρκικός στρατός επιτέθηκε στις ελληνικές δυνάμεις στο Αφίόν Καραχισάρ.

Η επίθεση των Τούρκων, την οποία διεύθυνε ο ίδιος ο Κεμάλ, ήταν αναμενόμενη αλλά αιφνιδίασε με την ποιότητα της ηγεσία του Ελληνικού στρατού που περίμενε να αντιμετωπίσει άτακτα σώματα στρατού.

Το πυροβολικό σε συνεργασία με το ιππικό συνέτριψαν σε ελάχιστο χρόνο την 1η & 4η μεραρχία στρατού.

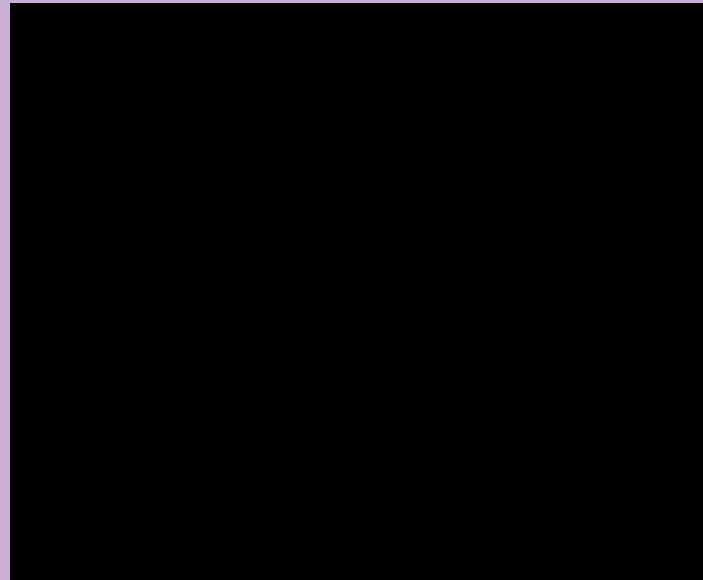
Στις 24 Αυγούστου η στρατιωτική ηγεσία συγκεντρώθηκε στη Σμύρνη και εξέδωσε διαταγές χωρίς ουσιαστικό αποδέκτη αφού όχι μόνο οι επικοινωνίες είχαν διακοπεί αλλά και οι στρατιώτες δεν υπάκουαν.

Πολλά σώματα στρατού είχαν αποκοπεί και κατευθύνονταν στα παράλια της Μικράς Ασίας. Στις 5 Σεπτεμβρίου τα τελευταία τμήματα του Γ' Σώματος Στρατού εγκατέλειψαν την Μικρά Ασία από το λιμάνι της Αρτάκης.

Εικόνες από το λιμάνι της Σμύρνης τις ημέρες της φυγής

Η καταστροφή και η φωτιά της Σμύρνης

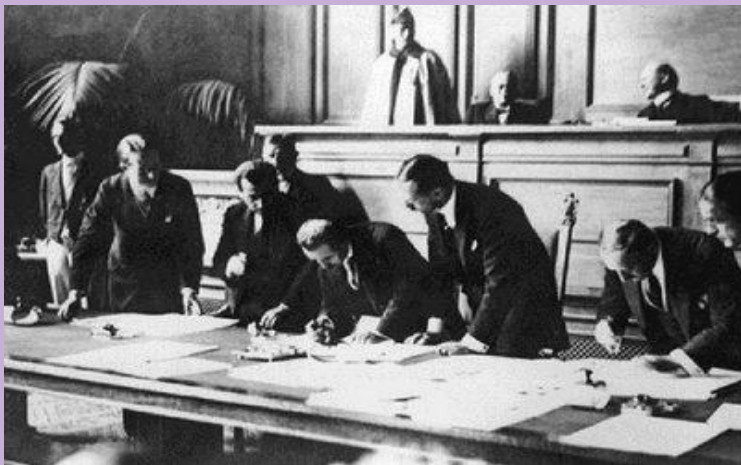
Τα κυριότερα αίτια της Μικρασιατικής καταστροφής ήταν :

- ▣ 1.Ο διχασμός της ελληνικής κοινωνίας σε «φιλοβασιλικούς» και «βενιζελικούς».
- ▣ 2.Η διπλωματική απομόνωση της Ελλάδας εξαιτίας :
 - (α) της επιστροφής του Κωνσταντίνου (έδωσε το πρόσχημα στις Δυνάμεις της Ανταντ)
 - (β) των διπλωματικών ικανοτήτων του Κεμάλ Ατατούρκ (υπογραφή συμφωνιών συνεργασίας με Σοβιετική Ένωση, Γαλλία και Ιταλία)
- ▣ 3.Η συνέχιση των πολεμικών επιχειρήσεων στη Μικρά Ασία, παρά τις αντίθετες υποσχέσεις της φιλοβασιλικής κυβέρνησης.
- ▣ 4.Οι λανθασμένες στρατιωτικές ενέργειες (δεν έπρεπε να φτάσουν μέχρι τον ποταμό Σαγγάριο) που δημιούργησαν πρόβλημα ανεφοδιασμού του ελληνικού στρατού.
- ▣ 5.Η κούραση του ελληνικού στρατού (πολεμούν από το 1912 – Α΄ Βαλκανικός- και η υπερπροσπάθεια για επέκταση).
- ▣ 6.Οι στρατιωτικές ικανότητες του Κεμάλ και ο εθνικισμός των Τούρκων.

Η αρνητική έκβαση της μικρασιαστικής εκστρατείας

- Η αρνητική έκβαση της μικρασιαστικής εκστρατείας οδήγησε στη μεγάλη καταστροφή, την απώλεια εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπινων ζωών και την προσφυγοποίηση 1,5 εκατομμυρίου άλλων. Στα συντρίμια της Σμύρνης τερματίστηκε η Ελληνική παρουσία 2.500 ετών στη Μικρά Ασία και ενταφιάστηκε η ιδεολογία της «[Μεγάλης Ιδέας](#)», η οποία είχε αποτελέσει επί σχεδόν έναν αιώνα τον κεντρικό άξονα της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής και τη βασική πηγή τροφοδότησης της νεοελληνικής αυτοσυνειδησίας. Ποικίλες πηγές αναφέρουν χαρακτηριστικά τον σπαρακτικό τίτλο " Σε 15 ημέρες εκαταστράφη ο Ελληνισμός της Μικράς Ασίας".
- Η κατάσταση για τους άλλοτε πλούσιους επιχειρηματίες και ευκατάστατους πολίτες της Σμύρνης ήταν κάτι παραπάνω από τραγική. Η Δ. Σωτηρίου αναφέρει "***Κοιμήθηκαν από βραδύς νοικοκυραίοι στον τόπο τους και ξύπνησαν φυγάδες, θαλασσοπόροι, άστεγοι, άποροι, αλήτες και ζητιάνοι στα λιμάνια του Πειραιά, της Σαλονικης, του Βόλου, της Πάτρας.***"

Η συνθήκη της Λωζάνης

- ▣ Ήταν συνθήκη ειρήνης που έθεσε τα όρια της σύγχρονης Τουρκίας. Υπογράφηκε στη Λωζάνη της Ελβετίας στις 24 Ιουλίου 1923 από την Ελλάδα, την Τουρκία και τις άλλες χώρες που πολέμησαν στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο και την Μικρασιατική εκστρατεία (1919-1922) και συμμετείχαν στην Συνθήκη των Σεβρών συμπεριλαμβανομένης και της ΕΣΣΔ.

